

Előszó

Hatvan évvel Vladimir Lossky (1903–1958) „*Essai sur la théologie mystique de l'Église d'Orient*” című könyvének első megjelenése után a műnek még mindig különleges kisugárzása van. Az ortodox hit lényegét bemutató mű kézikönyvvé vált, és sokak számára, akik a keleti egyház hagyománya iránt érdeklődnek, igazi kedvenc művé lett.

1922-ben Nyikolaj Losskyt, a Szentpétervári Egyetem híres filozófusát kiutasították Oroszországból. Egész családjával hajóra szállt, a híres „filozófushajó” fedélzetére. Fia, Vladimir, ekkor tizenkilenc esztendős. Losskyék Prágában telepedtek le, ahol egészen 1944-ig maradtak. Szentpétervári tanulmányait Vladimir Lossky a patrisztikus teológiával és a francia középkori gondolkodással kezdte el. 1924-ben ösztöndíjat kapott, és Párizsba ment, hogy tanulmányait a Sorbonne-on folytassa. Tanítványa és barátja lett a nagy középkor-kutató Ferdinand Lot-nak és Étienne Gilsonnak. Tanulmányait az Eckhart rajnai mester misztikáját elemző értekezése koronázta meg, ami a későbbiekben kutatásának fő tárgya maradt.^[1] „Vladimir Lossky tehát igazi orosz

[1] Vladimir Lossky tézisei halála után kerültek publikálásra *Théologie négative et connaissance de Dieu chez Maître Eckhart: A negatív teológia és az Isten megismerése Eckhart mesternél* címmel, Maurice de Gandillac ajánlásával (avant-propos), Étienne Gilson előszavával. (Párizs, J. Vrin, 1960, újranyomva: 1973, 1998)

menekült volt, és egész életében nagyon orosz maradt, mindig hangoztatva, hogy meggyőződéses nyugatbarát, és számára az, hogy orosz, azt jelenti: kozmopolita érzéke van a kultúrák házas-sága iránt, és mindenütt otthon érzi magát a világban.”^[1]

Az orosz menekült-lét és a meggyőződéses nyugatbarát identitás közötti feszültség segít jobban megértenünk a teológus Losskyt. Minden dogmatikai és egyháztörténeti képzést franciául kapott. Minden teológiai munkáját, melyekben katolikus, anglikán vagy protestáns barátai kérésére mutatja be az ortodox teológiát, franciául írta. Az ökumenikus párbeszéd e környezetében az, amelyben az „*Essai sur la théologie mystique de l'Église d'Orient*” 1944-ben megszületett. A könyv eredetére vonatkozóan meg kell említenünk, hogy néhány hónappal a megjelenése előtt Lossky Párizsban tartott előadás-sorozatot a keleti teológiáról. A könyvet tehát közvetlenül franciául szerkesztette egy olyan ortodox szerző, aki a nyugati hagyományban élt. Könyve a nyugati értelmiség számára íródott, hogy bemutassa nekik az ortodox egyház tanításának a lényegét. Ez az első ilyen jellegű könyv az ortodoxiát bemutató művek sorában.

A könyv célkitűzése megmagyarázza Lossky gondolatmenetét. Vladimir Lossky határozottan beszél, és mint hívó, megvilágítja a hit legmélyebb és legféltettebb kincseit. Minden hitbeli összehasonlító módszertől függetlenül saját hagyománya összefüggéseire próbál rávilágítani, nem lemerevedve, hanem a Szentlélek teljhatalmú, szuverén szabadságára, és tetszése szerinti modellezésére hagyatkozva. Nem helyezi magát előbbre

[1] N. LOSSKY, *Théologie et spiritualité chez Vladimir Lossky (Teológia és lelkiesség Vladimir Losskynál)*, Contacts, n° 204 (2003), p. 377.

E néhány, Losskynak címzett kritika ellenére is időtálló a mű, maradandó értéket képvisel. Gyors bemutatásunk nem meríti ki e nagy mű érdemeit. Ellenkezőleg, átgondolásra és elmélkedésre hív. Vladimir Lossky – a laikus, a személy és a Szentlélek teológusa – Nikolaosz Kavaszilasz és a többi nagy ortodox teológus közé számíttatik. Szenvedélyes és időszerű beszélgetőpartnerünk marad.

Jelenlegi (francia – *A ford.*) kiadásunk azonos az 1944-es és 1990-es kiadások szövegével. Azért, hogy a mű klasszikus jellegét megőrizzük – amelyet nagyon gyakran idéznek –, nem kívántuk az oldalak számozását megváltoztatni. Tehát az oldalszámok pontosan megegyeznek az előző kiadásokéval. Az egyenlőtlen mennyiségű lábjegyzetek miatt a lap alsó részei viszont nem mindig azonosak. (Ez a bekezdés értelemszerűen az eredeti, francia nyelvű kiadásra vonatkozó észrevétel – *A ford.*) Ezenkívül a nyelvtani sajtóhibák javításra kerültek. A szentírási hivatkozásokat egyöntetűen összhangba hoztuk, a TOB rövidítéseit alkalmazva. A bibliai szövegek idézésénél (franciául vagy latinul) Lossky megoldását követtük. A tulajdonnevek rövidítéseit magában a szövegben és a lábjegyzetekben a teljes nevekkal helyettesítettük.

A könyv 1944-es első megjelenése óta már számtalan patrisztikus mű kritikai kiadását és/vagy francia fordítását élvezhetjük. Amiatt, hogy az atyák számtalan szövegére való hivatkozást megkönnyítsük, melyekre Lossky utalásokat tett, jónak láttuk a mű végén a szerző szövegbéli hivatkozásai alapján egy naprakész bibliográfia összeállítását, és a tulajdonnevek indexét is közölni.

Saulius RUMSAS, o. p.